

Anonimizirana verzija

C-307/24 – 1

Predmet C-307/24 [Momeut]ⁱ

Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98. stavka 1. Poslovnika Suda

Datum podnošenja:

26. travnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Cour de cassation (Luksemburg)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

25. travnja 2024.

Žalitelj u kasacijskom postupku:

NB

Druga stranka u kasacijskom postupku:

Caisse pour l'avenir des enfants

1. ČINJENICE

- 1 Žalitelj, osoba NB, živi u Belgiji, a radi u Luksemburgu. Njegova supruga također radi i raspolaže vlastitim prihodima. Supruga ima dvoje djece iz prethodne veze i oni zajedno žive sa supružnicima. Roditeljsku skrb nad tom djecom zajednički izvršavaju majka i biološki otac, koji na ime uzdržavanja za svako dijete plaća iznos od 150 eura.
- 2 Osoba NB je neko vrijeme primala obiteljski doplatak za dvoje djece svoje supruge, koji je isplaćivala druga stranka u kasacijskom postupku, Caisse pour l'avenir des enfants (Fond za budućnost djece, Luksemburg). Pravo na taj doplatak zatim joj je oduzeto, s retroaktivnim učinkom od 1. kolovoza 2016., zbog toga što se djeca više ne smatraju članovima njezine obitelji, na temelju

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

članaka 269. i 270. luksemburškog *codea de la sécurité sociale* (Zakonik o socijalnoj sigurnosti).

Dosadašnji postupak

- 3 Conseil arbitral de la sécurité sociale (Arbitražno vijeće za socijalnu sigurnost, Luksemburg) prihvatio je tužbu i presudio da je potrebno ponovno uvesti plaćanje obiteljskog doplatka osobi NB. Conseil supérieur de la sécurité sociale (Visoko vijeće za socijalnu sigurnost, Luksemburg) u žalbenom je postupku preinačio prvostupanjsku presudu i potvrdio da treba oduzeti pravo na obiteljski doplatak. Cour de cassation (Kasacijski sud, Luksemburg) trenutačno odlučuje o žalbi protiv odluke donesene u žalbenom postupku.

Pobijana presuda iz žalbenog postupka

- 4 Loijem du 23 juillet 2016 (Zakon od 23. srpnja 2016.), koji je stupio na snagu 1. kolovoza 2016., izmijenjen je Zakonik o socijalnoj sigurnosti. U skladu s novim člancima 269. i 270. navedenog zakonika, djecu bračnog druga više se ne može smatrati članovima obitelji prekograničnog radnika. U presudi od 2. travnja 2020. (Caisse pour l'avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269) Sud je odlučio „da obiteljski doplatok povezan s činjenicom da pogranični radnik obavlja djelatnost zaposlene osobe u državi članici predstavlja socijalnu povlasticu [u pravu Unije]” (točka 23.) i „[da se pravu Unije] protive odredbe države članice u skladu s kojima pogranični radnici imaju pravo na obiteljski doplatok povezan sa svojim obavljanjem djelatnosti zaposlene osobe u toj državi članici samo za vlastitu djecu, pri čemu su isključena djeca njihova bračnog druga s kojom spomenuti radnici nisu u srodstvu, ali ih uzdržavaju, dok sva djeca koja borave u toj državi članici imaju pravo na taj doplatok” (točka 71.).
- 5 Za primjenu članka 2. točke 2. podtočke (c) Direktive 2004/38/EZ¹, radnik migrant mora uzdržavati dijete svojeg bračnog druga da bi imao pravo na isplatu obiteljskog doplatka. Žalbeni sud smatra da Sud pograničnom radniku nije priznao mogućnost podnošenja takvog dokaza na temelju pretpostavke iz članka 2. točke 2. podtočke (c) prvog dijela rečenice Direktive 2004/38 u slučaju pastoraka, nego je tu pretpostavku predvidio samo za izravne potomke radnika migranta, koje se smatra članovima obitelji ako imaju manje od 21 godinu (i članovima obitelji ako imaju više od 21 godinu, ali je utvrđeno da su i dalje uzdržavanici).
- 6 Sud je pojasnio da svojstvo člana obitelji koji je uzdržavanik proizlazi iz *činjenične situacije*, „a što je na državi članici i, ako je to potrebno, nacionalnim sudovima da utvrde. Svojstvo člana obitelji pograničnog radnika kojeg potonji uzdržava stoga, kada se odnosi na situaciju djeteta bračnog druga [...] tog radnika,

¹ Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavlja[n]ju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ

može proizlaziti iz objektivnih elemenata kao što je postojanje zajedničkog domicila tog radnika i studenta a da nije potrebno utvrditi razloge doprinosa pograničnog radnika za uzdržavanje studenta ni odrediti njegovu točnu visinu” (presude od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 60. i od 2. travnja 2020., Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, t. 50.).

- 7 Prvostupanjski sud pravilno je uzeo u obzir zajednički domicil kao kriterij za ocjenu uzdržava li zainteresirana osoba djecu svoje supruge. Međutim, iz izraza koje je Sud upotrijebio proizlazi da taj kriterij nije jedini koji treba uzeti u obzir, s obzirom na to da je naveden samo kao primjer općenitijeg pojma objektivnih elemenata.
- 8 Nesporno je da djeca žive u kućanstvu koje zainteresirana osoba čini sa svojom suprugom, da biološka majka djece raspolaže vlastitim prihodima, da je roditeljska skrb zajednička i da biološki otac za svako dijete treba plaćati određeni iznos na ime uzdržavanja. Iz toga slijedi da majka može uzdržavati svoju djecu do polovice iznosa koji joj pripada u okviru razvoda. Podsjeća se na to da u načelu oba biološka roditelja pridonose uzdržavanju i obrazovanju zajedničke djece razmjerno svojim sredstvima, sredstvima drugog roditelja i potrebama djece, a u slučaju rastave roditelja doprinos njihovu uzdržavanju i obrazovanju provodi se u obliku iznosa na ime uzdržavanja koji, ovisno o slučaju, jedan roditelj isplaćuje drugomu. Biološki roditelji stoga snose sve troškove uzdržavanja djeteta.
- 9 To se utvrđenje ne dovodi u pitanje potvrdama o plaćanju koje je podnijela osoba NB, a koje se odnose na tekuće troškove kućanstva, s obzirom na to da iz tih elemenata ne proizlazi da je ta osoba jedini vlasnik debitnog računa niti je pojašnjeno u korist kojeg djeteta su nastali ti troškovi. U nedostatku drugih elemenata, nije u dovoljnoj mjeri dokazano da oćuh snosi troškove uzdržavanja djece.

2. ŽALBENI RAZLOZI U KASACIJSKOM POSTUPKU

Prvi žalbeni razlog, prvi dio

- 10 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, svojstvo člana obitelji radnika pojam je na koji se primjenjuje „načelo prema kojem odredbe posvećene slobodi kretanja radnika, koja je dio temelja Unije, treba široko tumačiti” (presude od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 58. i od 18. lipnja 1987., Lebon, 316/85, EU:C:1987:302, t. 21. do 23.). To načelo širokog tumačenja primjenjuje se „kada je riječ o doprinosu pograničnog radnika za uzdržavanje djece njegova bračnog druga” (presuda od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 59.). Primjenom tog načela širokog tumačenja Sud je odlučio da „[s]vojstvo člana obitelji pograničnog radnika kojeg potonji uzdržava” ne pretpostavlja „pravo na uzdržavanje”, nego je riječ o „činjeničnoj situaciji”, s obzirom na to da to svojstvo „stoga, kada se odnosi na situaciju djeteta bračnog druga [...] tog radnika, može proizlaziti iz objektivnih

elemenata kao što je postojanje zajedničkog domicila tog radnika i studenta a da nije potrebno utvrditi razloge doprinosa pograničnog radnika za uzdržavanje studenta ni odrediti njegovu točnu visinu” (presuda od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:95, t. 60.), i da zahtjev da pogranični radnik uzdržava dijete svojeg bračnog druga predstavlja „činjeničn[u] situacij[u], koju trebaju ocijeniti uprava i, ovisno o slučaju, nacionalni sudovi, na temelju dokaza koje pruži osoba o kojoj je riječ, a da pritom nije potrebno utvrditi razloge tog doprinosa niti brojčano izraziti njegov točan opseg” (presuda od 2. travnja 2020., Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, t. 50.).

- 11 U pobijanoj presudi ipak se primjenjuje usko tumačenje svojstva „člana obitelji” pograničnog radnika jer se u njoj postojanje doprinosa radnika uvjetuje „razlozima tog doprinosa”, ovisno o tome je li povezan s neispunjavanjem obveza bioloških roditelja, kao i procjenom „visine” tog doprinosa s obzirom na doprinos bioloških roditelja, protivno sudskoj praksi Suda.

Prvi žalbeni razlog, drugi dio

- 12 U skladu s člankom 2. točkom 2. podtočkom (c) Direktive 2004/38/EZ, djeca koja nisu navršila 21 godinu smatraju se uzdržavanicima. Ta je pretpostavka primjenjiva na djecu bračnih drugova pograničnih radnika, kao što to proizlazi iz mišljenja nezavisnog odvjetnika u predmetima C-401/15 do C-403/15, točke 70. i 71., koje je izričito potvrđeno u presudi Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, točke 61. do 62. (koja se odnosi na radnika „očuha” ili „maćehe” studenta). To se rješenje nalaže i na temelju načela širokog tumačenja pojma člana obitelji radnika. Pobijanom je presudom, time što se u njoj osobi NB nije priznala primjena te pretpostavke, povrijeđen članak 2. točka 2. Direktive 2004/38/EZ.

Prvi žalbeni razlog, treći dio

- 13 Članak 45. UFEU-a koji se odnosi na slobodu kretanja radnika unutar Europske unije podrazumijeva ukidanje svake diskriminacije na temelju državljanstva među radnicima iz država članica u vezi sa zapošljavanjem, primicima od rada i ostalim uvjetima rada i zapošljavanja. Sud je presudio da članak 1. točku (i) i članak 67. Uredbe (EZ) br. 883/2004, u vezi s člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 492/2011 i člankom 2. točkom 2. Direktive 2004/38/EZ treba tumačiti na način da im se protive odredbe države članice u skladu s kojima pogranični radnici imaju pravo na obiteljski doplati samo za vlastitu djecu, pri čemu su isključena djeca njihova bračnog druga s kojom spomenuti radnici nisu u srodstvu, ali ih uzdržavaju, dok sva djeca koja borave u toj državi članici imaju pravo na taj doplati. Stoga je pobijanom presudom, time što je u njoj donesena takva odluka, povrijeđeno načelo „slobode kretanja radnika i zabrane izravne ili neizravne diskriminacije”, koje je propisano prethodno navedenim odredbama.

Prvi žalbeni razlog, četvrti dio (podredni)

- 14 Potrebno je uputiti sljedeća prethodna pitanja ako Cour de cassation (Kasacijski sud) namjerava odbiti prva tri dijela prvog žalbenog razloga (nezakonito odbijanje da se uputi prethodno pitanje koje omogućuje podnošenje tužbe zbog povrede obveze i predstavlja povredu članka 6. EKLJP-a).

1. *Protivi li se „načel[u] prema kojem odredbe posvećene slobodi kretanja radnika, koja je dio temelja Unije, treba široko tumačiti” (presuda Depesme i dr., [...] t. 58.) to da se odredbe države članice tumače na način da pogranični radnici nemaju pravo na obiteljski doplatok, povezan sa svojim obavljanjem djelatnosti zaposlene osobe u toj državi članici, za djecu svojih bračnih drugova, kad su ta djeca maloljetnici i borave u kućanstvu prekograničnog radnika, jer djetetovi biološki roditelji također sudjeluju ili su u mogućnosti sudjelovati u njegovu uzdržavanju?*

2. *Primjenjuje li se pretpostavka iz članka 2. točke 2. podtočke (c) Direktive 2004/38/EZ, u skladu s kojom se djeca koja nisu navršila 21 godinu smatraju uzdržavanicima, na djecu bračnih drugova pograničnih radnika koja žive u njihovu kućanstvu?*

3. *Protivi li se načelu „slobode kretanja radnika” i zabrane diskriminacije iz članka 45. stavaka 1. i 2. UFEU-a, kao i članku 1. točki (i) i članku 67. Uredbe (EZ) br. 883/2004, u vezi s člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 492/2011 i člankom 2. točkom 2. Direktive 2004/38/EZ, to da se odredbe države članice tumače na način da pogranični radnici nemaju pravo na obiteljski doplatok, povezan sa svojim obavljanjem djelatnosti zaposlene osobe u toj državi članici, za djecu svojih bračnih drugova, kad ta djeca nisu navršila 21 godinu i borave u kućanstvu prekograničnog radnika, jer djetetovi biološki roditelji također sudjeluju u njegovu uzdržavanju, i to iako sva djeca koja borave u navedenoj državi članici imaju pravo na taj doplatok?*

Drugi žalbeni razlog

- 15 Ističe se prigovor da su pobijanom presudom povrijeđeni članak 1. Protokola br. 12 uz EKLJP i članak 14. EKLJP-a, koji su primjenjivi na pravo na socijalna davanja. Prilikom provedbe ocjene je li postojala diskriminacija u smislu tih odredbi, ESLJP utvrđuje „visoku uvjerljivost”. Međutim, Sud je već utvrdio diskriminirajuću prirodu brojnih luksemburških odredbi prema pograničnim radnicima (primjerice, presude od 20. lipnja 2013., Giersch i dr. (C-20/12, EU:C:2013:411) ili od 14. prosinca 2016., Bragança Linares Verruga i dr. (C-238/15, EU:C:2016:949) ili od 10. srpnja 2019., Aubriet (C-410/18, EU:C:2019:582)). Time što je u ovom slučaju utvrđeno usko tumačenje svojstva „član obitelji” pograničnog radnika i njegovo sudjelovanje u uzdržavanju maloljetne djece svojeg bračnog druga koja žive u njihovu zajedničkom domicilu, i osobito time što je odbijena primjena pretpostavke iz članka 2. točke 2. Direktive 2004/38/EZ, u skladu s kojom se djeca koja nisu navršila 21 godinu smatraju uzdržavanicima, i time što je sudjelovanje radnika u uzdržavanju maloljetne djece koja žive u njegovu kućanstvu uvjetovano „razlozima tog doprinosa” i procjenom

„visine” tog doprinosa s obzirom na doprinos roditelja, iako sva djeca koja borave u navedenoj državi članici imaju pravo na sporni obiteljski doplatka, pobijanom presudom uvedena je nova nezakonita diskriminacija između pograničnih radnika i radnika rezidenata, koja predstavlja neizravnu diskriminaciju na temelju državljanstva i koja se ne temelji ni na jednom legitimnom cilju.

3. ANALIZA COURA DE CASSATION (KASACIJSKI SUD)

Tumačenje prava Europske unije

- 16 Sud je presudio da je pravo pograničnog radnika na isplatu obiteljskog doplatka za dijete svojeg bračnog druga s kojim nije u srodstvu uvjetovano dokazivanjem da taj pogranični radnik ispunjava uvjet uzdržavanja tog djeteta (presuda od 2. travnja 2020., Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269).
- 17 Primjenom tog kriterija, žalbeni sud je, kako bi obrazložio odluku o ukidanju obiteljskog doplatka:
- prešutno, ali nužno presudio da dokazi o postojanju braka između pograničnog radnika i majke djece te o postojanju zajedničkog domicila pograničnog radnika, njegove supruge i djece, neovisno o tome uzmu li se ti elementi u obzir zasebno ili zajedno, ne potvrđuju da je uvjet ispunjen,
  - utvrdio da oba biološka roditelja imaju sredstva za doprinos uzdržavanju djece i da to čine s obzirom na to da majka obavlja poslovnu djelatnost, a otac mora plaćati doprinos za uzdržavanje u iznosu od 150 eura za svako dijete, te je na temelju toga zaključio da „*biološki roditelji snose sve troškove uzdržavanja djece*”,
  - presudio da potvrda o plaćanju koja se odnosi na tekuće troškove kućanstva ne dokazuje u dovoljnoj mjeri da osoba NB uzdržava djecu jer nije utvrđeno da je ona jedini vlasnik debitnog računa.
- 18 Sud je prvotno upotrijebio pojam „*uzdržavanje*” kako bi utvrdio da pogranični radnik može imati pravo na isplatu državnog davanja u obliku socijalne povlastice, u ovom slučaju novčane pomoći za visokoškolsko obrazovanje, za svoje vlastito dijete, ako i dalje uzdržava to dijete (presude od 26. veljače 1992., Bemini, C-3/90, ECLI:EU:C:1992:89, t. 25. i 29.; od 8. lipnja 1999., Meeusen, C-337/97, ECLI:EU:C:1999:284, t. 19.; od 14. lipnja 2012., Komisija/Nizozemska, C-[5]42, ECLI:EU:C:2012:346, t. 35. i od 20. lipnja 2013., Guirsch, C-20/12, ECLI:EU:C:2013:411, t. 39.), a da pritom taj pojam nije bio definiran u tim presudama.
- 19 Zatim, i dalje u okviru socijalne povlastice koju predstavlja novčana pomoć za visokoškolsko obrazovanje, ali koja se odnosi na dijete koje nije u srodstvu s pograničnim radnikom, Sud je pojasnio pojam „uzdržavanje”, pri čemu je najprije

naveo da ono „ne pretpostavlja pravo na uzdržavanje” (presuda od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 58.), a potom je dodao da „svojstvo člana obitelji koji je uzdržavanik proizlazi iz činjenične situacije. Riječ je o članu obitelji kojemu potpora osigurava radnik a da nije potrebno utvrditi razloge zbog kojih je ta potpora zatražena niti se pitati je li zainteresirani u mogućnosti namiriti svoje potrebe obavljanjem plaćene djelatnosti” (točke 58. i 59.). Zaključio je da „svojstvo člana obitelji koji je uzdržavanik proizlazi iz činjenične situacije, a što je na državi članici i, ako je to potrebno, nacionalnim sudovima da utvrde. Svojstvo člana obitelji pograničnog radnika kojeg potonji uzdržava stoga, kada se odnosi na situaciju djeteta bračnog druga ili priznatog partnera tog radnika, može proizlaziti iz objektivnih elemenata kao što je postojanje zajedničkog domicila tog radnika i studenta a da nije potrebno utvrditi razloge doprinosa pograničnog radnika za uzdržavanje studenta ni odrediti njegovu točnu visinu” (točka 60.).

- 20 Sud je zatim primijenio kriterij „uzdržavanja” na pitanje može li pogranični radnik imati pravo na socijalnu povlasticu koju predstavlja isplata obiteljskog doplatka za dijete s kojim nije u srodstvu te je u obrazloženju svoje odluke naveo „da se djetetom pograničnog radnika koje neizravno može ostvariti socijalne povlastice iz potonje odredbe ne treba smatrati samo dijete koje je s njime u srodstvu, nego i dijete bračnog druga ili registriranog partnera navedenog radnika kada on uzdržava to dijete. Prema mišljenju Suda, potonji zahtjev proizlazi iz činjenične situacije, koju trebaju ocijeniti uprava i, ovisno o slučaju, nacionalni sudovi, na temelju dokaza koje pruži osoba o kojoj je riječ, a da pritom nije potrebno utvrditi razloge tog doprinosa niti brojčano izraziti njegov točan opseg” (presuda od 2. travnja 2020., Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, t. 50.). Sud je zapravo posebno pojasnio „da [...] djetetov biološki otac njegovoj majci ne isplaćuje iznose na ime uzdržavanja djeteta. Stoga se čini da FV, bračni drug majke djeteta HY, uzdržava to dijete, ali to treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev” (točka 52.).
- 21 Sud je također smatrao da „pojam ‚član obitelji’ pograničnog radnika koji na temelju članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011 može neizravno imati pravo na jednako postupanje odgovara pojmu ‚član obitelji’ u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2004/38, koji obuhvaća bračnog druga ili partnera s kojim je građanin Unije sklopio registrirano partnerstvo, izravne potomke koji nisu navršili 21 godinu ili su uzdržavanici kao i izravne potomke bračnog druga ili partnera. Sud je u tom kontekstu osobito uzeo u obzir uvodnu izjavu 1., članak 1. i članak 2. stavak 2. Direktive 2014/54” (točka 51.).
- 22 Cour de cassation (Kasacijski sud) na temelju utvrđenja prema kojem izraz „uzdržavanje” proizlazi iz činjenične situacije zaključuje da nije riječ o u potpunosti činjeničnom pojmu, koji je izuzet iz nadzora Suda i Coura de cassation (Kasacijski sud), nego da se tom riječi želi naglasiti da se taj pojam ocjenjuje neovisno o pravu djeteta na uzdržavanje (vidjeti presudu od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 58.).

- 23 Cour de cassation (Kasacijski sud) na temelju prethodno navedenog zatim zaključuje da pojam „uzdržavanje”, u okviru propisa koji se odnose na pravo na socijalne povlastice, predstavlja autonoman pojam prava Unije koji zahtijeva ujednačenu primjenu i tumačenje.
- 24 Međutim, takvo ujednačeno tumačenje trenutačno nije osigurano u pogledu pitanja koja otvaraju elementi rasprave.
- 25 U tom pogledu Cour de cassation (Kasacijski sud) pita o doseg primjera preuzetog u presudi od 15. prosinca 2016., *Depesme i dr.* (C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 60.), u kontekstu „objektivnih elemenata kao što je postojanje zajedničkog domicila tog radnika i studenta”, s jedne strane, u pogledu pitanja je li to navedeno kao običan primjer ili, suprotno tomu, kao uvjet, u kojem slučaju se postavlja pitanje je li riječ o dovoljnom uvjetu ili o nužnom uvjetu i, s druge strane, u pogledu pitanja je li način financiranja zajedničkog domicila važan, s obzirom na to da valja ispitati pridonosi li pogranični radnik navedenom financiranju djelomično ili u potpunosti.
- 26 Kad je riječ o djetetovim potrebama koje treba uzeti u obzir i koje ispunjava pogranični radnik, Cour de cassation (Kasacijski sud) želi doznati treba li uzeti u obzir samo prehrambene i osnovne potrebe za uzdržavanje djeteta (hrana, odjeća, smještaj, obrazovanje...) ili treba uzeti u obzir sve troškove bilo kakve vrste, uključujući troškove povezane s udobnošću ili jednostavnim pogodnostima (mobitel, restorani, vozačka dozvola...) ili čak troškove povezane sa skupocjenim, raskošnim ili luksuznim stvarima (redovita kupnja elektroničke opreme, praznici u dalekim zemljama...) kojima se želi osigurati određen životni standard.
- 27 Kad je riječ o načinima na koje pogranični radnik uzdržava dijete, Cour de cassation (Kasacijski sud) pita treba li doprinos pograničnog radnika uzdržavanju djeteta biti u obliku izravnih novčanih uplata djetetu ili može biti u obliku troškova koji nastali u djetetovu interesu. U istom se okviru postavlja pitanje treba li trošak biti, kao što se čini da se to predlaže u zaključcima glavnog državnog odvjetnika, u posebnom ili čak isključivom interesu djeteta, ili se uzimaju u obzir i troškovi nastali u zajedničkom interesu obiteljske zajednice (mjesečna otplata hipotekarnog kredita, stanarina, kupnja zajedničkih stvari...). U okviru konkretnih načina uzdržavanja također se postavlja pitanje trebaju li troškovi koje pogranični radnik snosi za uzdržavanje djeteta biti u određenoj mjeri ponavljajući, redoviti ili povremeni (stambeni kredit, stanarina, troškovi električne energije i grijanja, telefonski računi...) ili treba uzeti u obzir i snošenje jednokratnih troškova (povremena kupnja odjeće...). Naposljetku, uzimajući u obzir pojašnjenje Suda da u okviru ocjene činjenične situacije nije potrebno utvrditi razloge doprinosa pograničnog radnika ni odrediti njegovu točnu visinu (presude od 15. prosinca 2016., *Depesme i dr.*, C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 64. i od 2. travnja 2020., *Caisse pour l’avenir des enfants*, C-802/18, EU:C:2020:269, t. 50.), Cour de cassation (Kasacijski sud) pita treba li uzeti u obzir svaki doprinos, neovisno o tome koliko je neznatan, ili taj doprinos treba biti na određenoj višoj razini i treba li u potonjem slučaju ocijeniti taj kriterij

u odnosu na djetetove potrebe ili u odnosu na financijsku situaciju pograničnog radnika.

- 28 Podrijetlo sredstava također može dovesti do pitanja jer u određenim slučajevima pogranični radnik ima sa svojim bračnim drugom ili registriranim partnerom, koji je djetetov roditelj, zajednički bankovni račun kojim se koristio za plaćanje troškova istaknutih u okviru sudskog postupka kako bi dokazao da je uvjet „uzdržavanja” djeteta ispunjen, a da pritom nije jedini koji uplaćuje sredstva na taj račun niti ne utvrđuje u kojoj mjeri uplaćuje sredstva na taj račun, u kojem se slučaju postavlja pitanje pridonosi li pogranični radnik djetetovim potrebama.
- 29 Cour de cassation (Kasacijski sud) pita i o doseg u pojašnjenja koje je Sud iznio u presudi od 15. prosinca 2016., Depesme i dr. (C-401/15 do C-403/15, ECLI:EU:C:2016:955, t. 62.), u kojoj je naveo da „*zakonodavac Unije smatra da se u svakom slučaju predmnijeva da su djeca do 21 godine uzdržavanici*”, jer želi doznati treba li smatrati da potrebe svakog djeteta koje nije navršilo 21 godinu, samo zbog tog uvjeta dobi ili zajedno s drugim čimbenicima, ispunjava pogranični radnik.
- 30 Zatim valja ispitati pridonose li roditelji djetetovim potrebama. Oni imaju zakonsku obvezu uzdržavanja, za razliku od pograničnog radnika koji nema takvu obvezu. Suprotno tomu, kriterijem „uzdržavanja” djeteta tom se radniku nalaže činjenična ocjena. Stoga se postavlja pitanje je li dovoljno utvrditi postojanje i opseg obveze uzdržavanja koju imaju roditelji kako bi se isključilo postojanje doprinosa pograničnog radnika ili je osim toga potrebno osigurati da je obveza uzdržavanja koju imaju roditelji utvrđena u odgovarajućem iznosu i da oni doista izvršavaju obvezu uzdržavanja, tako da dopunski ili dodatni doprinos pograničnog radnika nije potreban. U nedostatku stvarnog isplaćivanja takve pomoći postavlja se pitanje treba li provjeriti je li bračni drug ili registrirani partner pograničnog radnika barem pokušao provesti mjere prisilnog izvršenja i nadoknađuje li u konačnici doprinos pograničnog radnika obvezu koju ne ispunjava jedan od roditelja. Način utvrđivanja iznosa tog davanja za uzdržavanje, sudskim putem ili sporazumno, može eventualno utjecati na pitanje je li njegov iznos utvrđen na odgovarajućoj razini. Ti aspekti mogu biti povezani s prethodno navedenim pitanjem koje troškove u pogledu djeteta treba uzeti u obzir. Ako treba uzeti u obzir samo troškove prehrane i osnovne troškove uzdržavanja djeteta, obveza uzdržavanja koju imaju roditelji u načelu će ispunjavati te potrebe, čime dopunski ili dodatni doprinos pograničnog radnika za ispunjavanje takvih potreba postaje bespredmetan.
- 31 Kad je riječ o odnosu s djetetovim drugim roditeljem, valja također postaviti pitanje je li relevantno ispitati načine na koje dijete izmjenično boravi kod oba roditelja jer prošireno pravo na kontakt i smještaj ili podijeljeno boravište mogu u načelu dovesti do toga da drugi roditelj u većoj mjeri preuzme obveze uzdržavanja, zbog čega ostaje manje prostora za eventualnu nužnost da djetetove potrebe ispunjava pogranični radnik.

- 32 Sva ta pitanja u načelu treba razmotriti u kontekstu načela širokog tumačenja odredbi kojima se propisuje sloboda kretanja radnika (presuda od 15. prosinca 2016., C-401/15 do C-403/15, Depesme i dr., ECLI:EU:C:2016:955, t. 58.) i stoga eventualnih ograničenja takvog načela širokog tumačenja.
- 33 Na temelju tih razmatranja Cour de cassation (Kasacijski sud) upućuje Sudu zahtjev za prethodnu odluku.

4. PRETHODNA PITANJA

- 34 Cour de cassation (Kasacijski sud) upućuje sljedeća pitanja:

1. a) Treba li uvjet „*uzdržavanja*” djeteta, iz kojeg proizlazi svojstvo člana obitelji u smislu odredbi prava Europske unije, kako je utvrđeno sudskom praksom Suda u okviru slobode kretanja radnika i prava pograničnog radnika na primanje socijalne povlastice, povezanu s njegovim obavljanjem djelatnosti zaposlene osobe u državi članici, za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera s kojim nije u srodstvu, tumačiti – zasebno ili u vezi s načelom širokog tumačenja odredbi kojima je cilj osiguravanje slobode kretanja radnika – na način da je ispunjen i da stoga na temelju njega nastaje pravo na primanje socijalne povlastice

- samo zbog braka ili registriranog partnerstva između pograničnog radnika i djetetova roditelja,
- samo zbog zajedničkog prebivališta ili boravišta pograničnog radnika i djeteta,
- samo zato što pogranični radnik snosi bilo koji trošak u korist djeteta, iako
  - o taj trošak obuhvaća druge potrebe osim osnovnih ili prehrambenih potreba,
  - o ga je prouzročila treća strana i dijete od njega ima tek neizravnu korist,
  - o nije nastao u isključivom ili posebnom interesu djeteta, nego od njega ima korist cijelo kućanstvo,
  - o je samo povremen,
  - o je manji od troška koji snose biološki roditelji,
  - o je neznan s obzirom na djetetove potrebe,

- samo zato što se troškovi podmiruju sa zajedničkog računa pograničnog radnika i njegova bračnog druga ili registriranog partnera, koji je djetetov roditelj, neovisno o podrijetlu sredstava na tom računu,
- samo zato što dijete nije navršilo 21 godinu?

1. b) U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje, treba li uvjet „uzdržavanja” tumačiti na način da je ispunjen i da stoga na temelju njega nastaje pravo na primanje socijalne povlastice, ako su utvrđene dvije ili više tih okolnosti?

2. Treba li uvjet „uzdržavanja” djeteta, iz kojeg proizlazi svojstvo člana obitelji u smislu odredbi prava Europske unije, kako je utvrđeno sudskom praksom Suda u okviru slobode kretanja radnika i prava pograničnog radnika na primanje socijalne povlastice, povezanu s njegovim obavljanjem djelatnosti zaposlene osobe u državi članici, za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera s kojim nije u srodstvu, tumačiti – zasebno ili u vezi s načelom širokog tumačenja odredbi kojima je cilj osiguravanje slobode kretanja radnika – na način da nije ispunjen i da se stoga na temelju njega isključuje pravo na socijalnu povlasticu,

- samo zato što djetetovi roditelji imaju obvezu njegova uzdržavanja, neovisno
  - o o tome je li ta tražbina uzdržavanja utvrđena sudskim putem ili sporazumno,
  - o o utvrđenom iznosu te tražbine uzdržavanja,
  - o o tome plaća li dužnik doista taj dug koji se odnosi na uzdržavanje,
  - o o tome nadoknađuje li doprinos pograničnog radnika obvezu koju ne ispunjava djetetov roditelj,
- samo zato što dijete, u okviru ostvarivanja prava na kontakt i smještaj ili u okviru podijeljenog boravišta ili nekog drugog sporazuma, povremeno boravi kod drugog roditelja?